

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ט סיון תש"פ | דף היומי בבלי: שבת צז.

דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ג'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה ובאמת' עד סוף פרק כ"ג.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ד משנה כ עד פרק ה משנה ב

"איך אפשר עכשיו לדבר בלימוד?!!" – התפלא ראש הישיבה | הילד שהצטרף לטיול היומי של החזון איש' בפרדס ברמן | הוראה מפתיעה מהרבי: "חכו לבחור בתחנה, ותכלאו אותו בחדר סגור" | 1909

הסיפור היומי

במשך יותר מרבע שעה פיזם ה'חזון איש' בדביקות את המלים הקדושות, והילד שכבר קלט היטב את השיר סייע בעדו בניגון ובנעימה. כך הלכו יחדיו הלך ורנן בין האילנות, ונראה היה שכל הבריאה מצטרפת לקול שירתם היפה...

'הטיול היומי' שהכין את 'הטיול השנתי'

טוב, והתרגשות הילדים לקראת הטיול היתה עצומה! באחד הימים שלפני הטיול ניגשו כמה מחברי הכיתה לילד שלום בן ציון, והעירו לו שביום הטיול הגדול, כשיוצאים כולם על פני כל הארץ, עדיף שיכניס את הציציות 'הגדולות' שלו ויסתיר אותם בתוך המכנסיים... שכן אי אפשר לדעת באלה מקומות יעברו ואיזה אנשים יסתכלו בהם, וכדאי שלפחות ביום זה בלבד לא יהיה שונה משאר הילדים...

כשסיפר הילד לאביו את דברי חבריו, הציע האב לגשת ולהיוועץ בדעת תורה, כמו בכל דבר ספק הבא לפני האדם. הלכו אפוא השניים, אב ובנו יחדיו, עלו ובאו לביתו נאוה קודש של מרן החזון איש 'צוק'ל, שדלת ביתו פתוחה היתה תמיד לכל שואל ולכל מבקש בדבר האלקים.

כששמע החזון איש את השאלה, ואת סיפורו של הילד על כך שחבריו מניאים אותו ממה שמקפיד תמיד להשאיר את הציצית בחוץ, קם מכיסא קדשו, ניגש אל ארון הספרים הסמוך, הוציא מתוכו את הספר 'שולחן ערוך אורח חיים' ופתחו בשלהי הסעיף הראשון של הסימן הראשון שבפתח הספר. הראה והצביע לילד אל דברי הגהת הרמ"א שם, במפה המופלאה שפרש על פני

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: בשנות ילדותו של הגאון רבי שלום בן ציון פלמן זצ"ל לא היו מוסדות חינוך ותלמודי תורה רבים כבימינו, והוא נשלח ללמוד בעיר הגדולה 'תל אביב', בתלמוד תורה 'סיני' המפורסם, שם למדו באותו דור הרבה מן החרדים.

בכיתתו היו כל הילדים נוהגים משום מה להכניס את ציציותיהם פנימה, תחובים ומוסתרם בתוך מכנסיהם - כנראה כדי שלא יהיו בולטים בציציותיהם בהתהלכם ברחובות תל אביב, מאחר ופעמים רבות היו סובלים מהתנכלויות מצד שונאי הדת. אולם לא כן רבי בן ציון, אשר רוח אחרת היתה עימו, וככלב בן יפונה שבפרשתנו עמד יחיד בעוז תפארת מצות הציצית הקדושה, ולא הסכים בשום אופן להכניס את הציצית פנימה. הוא הקפיד תמיד שיהיו ציציותיו הארוכות בולטות מבחוץ בכל אורכן, ולשמר את עצמו כמראה ילד יהודי קדוש וטהור!

לקראת סוף השנה נהוג היה בחיידר לערוך 'טיול שנתי' לכל ילדי החמד. הציפייה לטיול זה מצד הילדים היתה גדולה, כאשר באותם זמנים לא היו יוצאים הרבה לטיולים. צוות ההנהלה והמלמדים ביחד עם ההורים שקדו להכין את הכל על הצד היותר

בעבודת השי"ת!" הוא שר ופיזם את הניגון בנעימות מיוחדת בשובה ונחת, וחזר על השיר היקר כמה וכמה פעמים.

במשך יותר מרבע שעה היה החזון איש בקדושתו דבוק בהתלהבות בזמר הזה, והילד שכבר קלט היטב את השיר הנחמד סייע בעדו בניגון ובנעימה. כך הלכו יחדיו הלך ורנן בין האילנות, ונראה כמי שמצטרפת הבריאה כולה אל קול שירתם היפה, "ולא יתבייש, ולא יתבייש... מפני בני אדם המלעיגים... בעבודת השם יתברך!"

עם תום הטיול, שאל החזון איש את הילד בחיך מלא אהבה: "תאמר נא ילדי, האם אתה מתבייש עדיין ללכת כך עם הציציות בחוץ?"

"עכשיו כבר לא!" - ענה הילד באומץ ובעוז! ואכן הגיע הילד גם אל הטיול השנתי שציציותיו הקדושות מתבדרות על פני הרוח סביב, קידש שם שמים בכל מקום שהלך, וברבות הימים זכה ונעשה תלמיד חכם חשוב ירא ושלם, מפאר גידוליה של תורתנו הקדושה. ולמדנו אגב אורחין, כמה היה רבינו החזון איש נותן דעתו ולבו להשקיע אף בחינוכו של ילד אחד קטן... ליישר את דרכו, ולתקוע מסילות אורחות חייו בתום וביושר. וללמדנו שלא לזלזל ח"ו בחינוך והשקעה ועידוד של אף תלמיד, אף לא של ילד קטן, כי כל נפש מישראל היא עולם מלא!

מתוך 'טיב הקהילה' (בשינויים קלים)

השולחן ערוך, תוך שהוא קורא בפנים הספר בקול: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת!"

הוא חזר ושינן כמה פעמים את לישנא קדישא של רבינו הרמ"א, עד שווידא שהילד הבין היטב את משמעות פסק הדין. לאחר מכן חש ה'חזון איש', שאף כי הילד מבין את התשובה, עדיין קשה לו לקבל את הדברים ולהחדירם לליבו פנימה. לפיכך ביקש אם יוכל הילד להצטרף עמו לטיול היומי הקצר, שהיה נוהג לצאת מעט החוצה לשאוף אויר לבריאות גופו הקדוש.

בשעה היעודה התייצב הילד הכן, וזכה בזכות הגדולה להתלוות אל גדול הדור בצאתו אל פני חוצות העיר. ה'חזון איש' אחז בידו בשלווה, ויצאו יחדיו בנחת בעוברים על פני השדות והפרדסים שבאופק. - באותם זמנים עדיין לא היתה 'בני ברק' מיושבת בצפיפותה הגדולה כבימינו... ובשטחים הרבים שמסביב היו פרוסים שדות ומגרשים, ובהמשך בקצה העיר, לא הרחק מביתו של החזון איש, עמד לו 'פרדס ברמן' המפורסם [כיום היא שכונת קריית משה], שם היה נוהג החזון איש לטייל בנעימות, ליהנות מזיו מעשי בראשית ולהתפעל בנפשו בקרבת אלקים טוב, 'מה רבו מעשיך ה'!

והנה בעודם מטיילים בנחת בינות לעצים ולפרחים המלבלבים, החל החזון איש לפזם ניגון מיוחד שובה לב, על המילים של השולחן ערוך הנ"ל: "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו

יהלומים מגדולי ישראל

"אולי נאמר לבועז שלא ירעיש ויבוא ביום אחר?"
- שמעתי את הרב שטרית אומר למרן זצ"ל. והנה
מרן מרים את ראשו ועונה לו: "למה נפריע לו
להתפרנס? אולי נלך אנחנו ללמוד במקום אחר?..."

"הגשמיזם של השני זו הרוחניות שלי" - שתי עובדות נפלאות מגדולי ישראל

נפשי בנפשו.

(גיליון 'יביע אומר').

בספר 'ומתוק האור' מביא: באחד הימים התפלל מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א בבית כנסת כלשהו תפלת ערבית. כשסיים ניגש אליו יהודי מבוגר והתחיל לתנות בפניו את כל צרותיו: כמה מר וקשה לו, וכמה הוא סובל מניתוח שנעשה לו. רבי דב הקשיב והתחלחל למשמע הסבל הנורא שעובר עליו. האיש המשיך ופירט - וכשסיים קיבל את ברכתו: 'רפואה שלמה ושה' ירחם עליך, ופנה והלך לו.

כעת ניגש אל רבי דב אברך, שעמד כל הזמן בסמוך אליו, כדי לדבר בלימוד. "עכשיו?!!" - התפלל רבי דב - "איך אפשר עכשיו

סיפר רבי בועז עובדיה הי"ו: זכיתי במשך כמה שנים לעבוד בביתו של מרן הגר"ע יוסף זיע"א - עבודות חשמל, אינסטלציה וכו'. באחד הימים כשבאתי להרכיב למרן את הכיור במטבח הבית, הוצרתי לקדוח במקדחה בקירות המטבח ע"מ להתקין את הכיור, וכמובן שנעשה רעש למספר דקות, ושמעתי שהרב שטרית (שלמד חברותא עם מרן) לוחש למרן שהרעש מפריע להתרכז, ועל כן אולי מרן יאמר לי להפסיק ולבוא ביום אחר. אך מרן לא הגיב והמשיך בלימודו.

לאחר מספר דקות שוב פנה הרב שטרית למרן ואמר: "כבוד מרן, אולי נאמר לבועז שלא ירעיש ויבוא ביום אחר." לרב שטרית: "למה נפריע לו להתפרנס? אולי נלך אנחנו ללמוד במקום אחר?..." ואני כשומעי זאת, צמרמורת עברה בליבי לשמוע את מרן ולהבין את זהירותו במצוות של בין אדם לחבירו. ומאז נקשרה

השיב לו רבי דב: "הענין הזה נכון לגבי הצרות שלך, אבל לגבי הצרות של השני לא קיימת הכוונה כזו... עם צרותיו של הזולת צריך להשתתף. ומחובתנו לכל הפחות להרהר במה שעובר עליו!" (גיליון דבר טוב)

לדבר בלימוד? וכי לא שמעת זה עתה את הצרות של אותו יהודי? כעת צריך להשתתף איתו זמן מה!"
האברך השתתק למשך מחצית הדקה, ואז אמר: "הלא כתוב 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי'?"

יומא דהילולא

"הרבי הורה" - קרא הבחור נרגשות - "כי עלינו ללכת לתחנת הרכבת ולהמתין שם לבחור שיירד בתחנה. הלה רוצה להיכנס לשיבתנו כתלמיד, אולם עלינו לתפסו ולכלאו בחדר סגור היטב..."

לקראת יומא דהילולא של מרן בעל 'התעוררות תשובה' מערלוי זצ"ל - מחר יום שישי כ' בסיון

בערלוי, הבחורים ליווהו אל העיירה והכניסוהו אחר כבוד לתוך חדר אשר נסגר ונגעל מאחוריו, למרות קול מחאותיו הנמרצות. "והנה, שליחות מהרבי, מרעישה פי כמה מקודמתה: 'דעו לכם', אמר הרבי לסובבים, 'כי הבחור הזה אינו כה תמים. הוא נשוי לאשה וכעת ברח ממנה, הוא בא הנה לחסות תחת זהות מזויפת של 'ישיבה בחור' ולעגן את אשתו. לו כוחי היה במותני הייתי מלקהו..."

"ואכן לאחר חקירת שתי וערב הודה 'הבחור' כי שקר בפיו, וככל אשר סיפר הרבי זמם באמת לעשות. כאן הורה הרבי לברר אחר משפחתו, ולאחר שהזמינו אותם לערלוי סידר הרבי שייתן לה גט כדת וכדין וכך התיר עגונה מכבליה.

"זהו ה'בעל-שמסקע מעשה' אשר שמעתי מבחורים אשר חוו בעיניהם את הסיפור הזה. הרבי ידע, הוא ראה את הכל" - מסיים ר' אליעזר זאב את דבריו.

(מתוך מאמרו של הרב יעקב הייזלר ב'המבשר תורני')

"את המעשה דלהלן סיפרו לי בחורים שנכחו בשעת מעשה" -
כותב הרה"ח ר' אליעזר זאב קאהן ברשימותיו - "וכך הוה עובדה: יום אחד כאשר הבחורים ישבו בביהמ"ד ועסקו בלימודם, נכנס לפתע לביהמ"ד אחד הבחורים ובפיו שליחות עלומה מאת הרבי: 'הרבי הורה' - קרא נרגשות - 'כי עלינו ללכת לתחנת הרכבת ולהמתין שם לבחור אשר ירד בתחנה. הלה רוצה להיכנס לשיבתנו כתלמיד, אולם שליחותנו היא לתפוס אותו ולכלאו בחדר סגור היטב למען לא יברח מתחת ידינו..."

"כך, לא פחות ולא יותר, העביר השליח את ההוראה באוזניהם המשתאות של הבחורים. כאשר ראה הבחור את תמיהתם, הוסיף כי בעיניו גם כן היה הדבר לפלא, שכן ללא כל ידיעות מוקדמות ושמועות כל שהן, פתאום פנה הרבי אליו ומסר לו את הוראתו.

"הבחורים כמובן מילאו אחר ההוראה, ואכן לאחר מספר שעות ירד מהרכבת בחור מסוים אשר רצה ללכת לכיוון הישיבה

יהלומים מגדולי ישראל

השתטחנו על הציון ואמרנו את נוסח בקשת המחילה בבכי ובתחנונים... המעמד היה מרגש מאוד, עד שהבחורים שהצטרפו אלינו סיפרו כי קיבלו מכך חיזוק גדול יותר מכמה שיחות מוסר. והנה, ראה זה פלא...

"הזהרו בגחלתן של תלמידי חכמים"

זצ"ל ששימש שם כאב"ד, חייב אותו בדין, ותיכף ומיד כשאמר את הפסק, העז פניו נגדו במילות גנאי ודברים בוטים. כששמע זאת האברך, מיהר לחתנו של החולה וסיפר לו את הדברים. חתנו של אותו אדם, הנמצא איתי בקשר, בא לפני לבקש עצה מה אפשר לעשות. החלטנו יחד לערוך 'בקשת מחילה' כפי

סיפור מופלא מספר הדרשן הרה"ג ר' מנחם שטיין שליט"א: שנים רבות שאנו מטפלים באדם הסובל בהרבה בעיות בגופו ל"ע. באחד הימים פלט הלה באזני אחד האברכים המטפלים בו, שכל מצבו הנוכחי החל מיד לאחר שהיה לו דין תורה בעניני ממונות בבית הדין בפתח תקוה. הגאון רבי שלמה שמשון קרליץ

משתפר משבוע לשבוע, עד שהרופאים המטפלים בו עמדו המומים לנוכח תהליך הריפוי המופלא, כשהם מגיבים ואומרים שזהו מקרה חסר תקדים ברפואה. לא עברו ימים רבים, ואותו אדם אשר עד לפני חדשים ספורים היה רתוק למיטתו, החל להתהלך על משענתו וחזר לסדרי לימודו כמקודם.

סיפור זה, מסיים הרב שטיין, מספר אני ברבים, למען יהא זה לימוד גדול בזהירות בשמירת הלשון ובכבוד תלמידי חכמים.

(שמעון טיקוצקי, המבשר תורני)

המבואר בשו"ע (או"ח סי' תרז), ואכן אספנו עוד שמונה בחורים שיצטרפו למניין ויחדיו נסענו לבית החיים דנציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק, מקום קבורתו של רבי שלמה קרליץ זצ"ל.

כשהגענו שמה השתטחנו על ציונו, אמרנו את נוסח בקשת המחילה בבכי ובתחנונים, הרבינו בתפילה ושפכנו את צקון לבנו. המעמד היה מרגש מאוד, עד שאותם בחורים שהצטרפו אלינו העידו על עצמם שמעמד זה נסך בהם חיזוק גדול יותר מכמה שיחות מוסר.

וראה זה פלא, מיד חל שיפור אצל החולה, כשמצבו הגופני

על דא ועל הא

פתח מיודענו את העיתון, והנה שני שטרות חלקים ומגוהצים של מאתיים שקלים נשרו באיטיות בין דפיו האפורים של העיתון, התנדנדו קמעא באוויר הבוקר וצנחו למרגלותיו

ומגוהצים של מאתיים שקלים נשרו באיטיות בין דפיו האפורים של העיתון, התנדנדו קמעא באוויר הבוקר וצנחו למרגלותיו.

הוא היה בטוח כי מדובר בתעלול פרסומי. אותו בוקר הוא הפך את העיתון על כל צדדיו, בדק את השטרות בזכוכית מגדלת, כמעט שחרך אותם מול השמש, עד שהגיע אל המסקנה הכמעט וודאית, כי אכן שטרות אמיתיים של מאתיים שקלים באמתחתו. מנהל הבנק סיפק לו את האישור הסופי, כי הוא התעשר בארבע מאות שקלים, בלא נקיפת אצבע.

כעבור חודשיים הוא חדל מחיפוש אחר עבודה. ארבע מאות שקלים היו מונחים בכל יום על מפתן דלתו, ספונים בתוך דפי העיתון.

עם קפה הבוקר היה מתיישב על ספסל בחצר ביתו, פותח את העיתון בניחותא, קורא את החדשות, ובקראו בעמוד 4 היה שולח את אצבעותיו דרך אגב לעמוד 6, שולף את השטרות הממתנינים לו ולוגם מן הקפה.

בוקר אחד כמעט גרם לשכניו להאמין כי דעתו אינה כפי שהיתה. עיתוניהם הוחלפו. לא משנה איך. הוא עמד על דעתו כי הם יחזירו לו את העיתון שלו והוא יתן להם את שלו, אפילו שהם היו מנויים על אותו עיתון. הם לא הסכימו. לא נעים. בנם הקטון כבר טיפל בעיתון והפך אותו לעיסה, אבל הוא התעקש, התבצר בעמדתו, והסתלק מאושר עם הקרעים הרטובים שבידיו. מאוחר יותר שלף את שלו מעמוד 6.

חלפו עברו להן ארבע שנים. הילה של חשאיית-מה נרקמה סביבו אט אט, כאשר שכניו וידידיו הבחינו כי אינו עמל לפרנסתו, חייו נינוחים כמו חופשה ארוכה, ופרנסה אינה חסרה לו. היה זה באמצע הקיץ. הוא התכופף אל העיתון להרימו מן

שמועה מרתקת אשר חלפה בין הרבנים מגידי השיעור של מאורות הדף היומי תמלא השבוע טור זה.

כאשר ניסיתי לברר מי הראשון, מי היה הרב מגיד השיעור הראשון אשר רקם את התשובה היפה כל כך, לא הצלחתי להגיע אל השורש, ולפיכך לא נוכל להעניק ליוצרה את הקרדיט. כך או כך, הסכיתו נא לשאלה נוקבת שהועלתה במסגרת שיעורי מאורות הדף היומי, ואת התשובה המאלפת של מגיד השיעור, אשר עשתה לה כנפיים ואזניים בשיעורים נוספים.

באחד השיעורים נלמדו הסוגיות העוסקות באדם שעבר עבירה בשוגג והתחייב קרבן חטאת.

אינני מבין, תמה אחד הלומדים. יושב יהודי בקצה העולם, אינו יודע מי הוא ריבונו של עולם, אינו יודע שהוא יהודי, לא שמע על שבת, על איסורים, על מלאכות, על תורת ישראל. כלום. הוא צריך להביא קרבן חטאת?! הוא באמת לא יודע?!

סביר להניח כי השאלה הועלתה במסגרת אחד השיעורים הנערכים לחוגים רחבים, הניצבים לא אחת נבוכים מול העולם החדש הנחשף בפניהם. הרב מגיד השיעור השיב נפלאות: ראה ידידי, אספר לך סיפור.

חבר היה לי, בחור טוב, סר מרע וישר דרך. ביום בהיר הוא פוטר מעבודתו המסודרת. מעיו חמרמרו. פרנסתו היצוקה ביסודות איתנים התנדפה לה ברות, מעמדו התערער באחת, רוחו סערה וגעשה.

כל הלילה לא ישן. עם בוקר יצא סתור-שיער אל מפתן ביתו, כדי ליטול את העיתון שנחבט זה עתה על דלתו בידי מחלק העיתוניים. הוא הרימו בשקיקה, אולי צרות חדשות ישכחו את הראשונות. פתח מיודענו את העיתון, והנה שני שטרות חלקים

- על זה בדיוק אני מדבר. ארבע שנים אתה אוכל את פיתי, שותה את מימי ולא היה לך מושג שאני קיים. אפילו פעם אחת לא הקדמת להשכים כדי לבדוק מי הוא זה המשחיל שטרות כסף לתוך עיתונך. אילו היית עושה זאת, היית רואה אותי, שומע עלי, יודע עלי, היו מספרים לך עלי והיית יודע שאני קיים!

איננו באים בטענות לאיש, סיים מגיד השיעור, אבל אם אותה יהודי ישאל אותך למה הוא חייב קרבן שוגג, הרי הוא לא הכיר את בורא עולם, אתה רשאי לספר לו את הסיפור הזה...

(מאורות הדף היומי)

השביל, כאשר הבחין בנעל מבריקה המונחת על העיתון ומונעת ממנו להרימו. בזעם כבוש הפנה את ראשו אל על וכמעט אמר את שהיה בדעתו לומר, אלמלא שמע את הזר לוחש: מה עם תודה? - סליחה?

- תודה, תודה רבה, מדוע אינך אומר לי תודה רבה. במשך ארבע שנים אתה מקבל ממני בכל יום שטרות כסף מגוהצים בתוך העיתון, ואפילו לא מילה אחת של תודה שמעתי מפריך? זה אנושי?!

- אדוני, מעולם לא ראיתי אותך, לא שמעתי עליך, לא ידעתי עליך, לא סיפרו לי עליך, לא היה לי מושג שאתה קיים.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

איזו מצוות עשה מהתורה מקיים בחור ישיבה המקפיד להתחבר עם חברים יראי שמים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

ד) אם גרם על ידי סיפורו שחברו יאבד את פרנסתו וכדומה, עובר גם על עשה של 'גר ותושב וחי עמך'... 'וחי אחיך עמך'.
ה) מקבל לשון הרע עובר לפעמים על עשה של 'הוכח תוכיח', אם לא מוכיח את חברו על שמספר לשון הרע (היינו אם יודע שיקבל את תוכחתו, ואפילו אם יש לו ספק בזה. וראה בביאורים ומוספים שיש אומרים שצריך להוכיחו גם אם לא יועיל, וראה עוד שם בפרטי הדברים).

ו) אם מדבק עצמו בחבורה של אנשי רשע ובעלי לשון הרע, עובר גם על עשה של 'ובו תדבק', שחז"ל ביארו בזה שהמצווה היא להתדבק בחכמי התורה וללמוד ממעשיהם, ולכן בוודאי מי שעושה ההיפך ומדבק עצמו בחבורת רשעים, עובר על 'עשה' זה.

בביאורים ומוספים מביאים בזה חידוש מעניין ביותר: כשאדם נמצא בין אנשים בינוניים במעשיהם, אך יש מהם שטובים יותר ויש שטובים פחות - כתב באגרות משה שכאשר מתדבק בבינוניים, שיכול ללמוד מהם מעשים טובים, מקיים 'ובו תדבק'! והוכיח כן מלשון הרמב"ם, שצריך "להתדבק בצדיקים ולהתרחק מהרשעים", ומשמע שהמצווה היא להתדבק תמיד ביותר טובים ולהתרחק מהפחות טובים, ואין כוונתו שרק בהתדבקות בצדיקים גמורים מקיים המצווה.

בסדר הלימוד היומי עומדים עתה באמצע החלק השני מהפתיחה - עשין, בו מונה החפץ חיים על אילו מצוות עשה עובר המספר לשון הרע. טרם שנגיע לסעיפים הנלמדים היום (ה-ו), נזכיר בקצרה את העשין שמנה ה'חפץ חיים' בסעיפים הקודמים שנלמדו בימים שישי ושבת

א) המספר לשון הרע עובר בעשה של 'זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים'. בביאורים ומוספים של 'דרשו' מרחיבים בגדרי מצווה זו, אופני קיומה ותדירות חיובה. ומעניין לציין את המובא שם מדברי ה'חפץ חיים' בספר חובת השמירה בשם הגאון רבי בצלאל מווילנא, שגם על ידי לימוד הלכות לשון הרע מקיימים מצווה זו. וראה שם דעות נוספות בזה.

ב) המספר לשון הרע עובר גם על עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'. גם כאן מרחיבים ב'ביאורים ומוספים' בגדרי מצווה זו, ונזכיר רק נידון אחד: אדם שאינו מקפיד על בזיונו - האם המספר עליו לשון הרע עובר על עשה של 'ואהבת' לדעת הגר"ח קנייבסקי הוא אכן עובר, משום שבטלה דעתו אצל כל אדם, ואף שאומר שאינו מקפיד, באמת הוא כן מקפיד.

ג) לפעמים עובר המספר גם על 'בצדק תשפוט עמיתך', כגון שראה אצל חברו מעשה שאפשר לשופטו לזכות או לחובה, וסיפרו כדבר גנות. וגם המקבל לשון הרע עשוי לעבור על איסור זה

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

השאלה שאל הגראי"ל שטיינמן את הגרי"ש אלישיב בענין 'מדה טובה מרובה'

שבת דף צז

"מדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות"

שהפורעניות שוהה על הצדיקים לבוא, ומדת הטוב ממהרת לבוא". אמנם בשבת (צז, א) לא כתוב 'צדיקים', ומשמע שזה הנהגה כללית, ועי' במהרש"א בחידושי אגדות. ושאל הגראי"ל שטיינמן דבר זה את הגרי"ש אלישיב, ולא השיב על כך. ובאילת השחר (שבת צז). כתב: והיינו משום שהמהרש"א אומר בשם מדרש רבה (שמו"ר), שזה נאמר בצדיקים, שהפורענות שוהה על הצדיקים לבא ומדת הטוב ממהרת לבוא, וא"כ בדור שלנו אינם במדרגה כזאת. (כאיל תערוג)

כתוב בפרשת שמות (ד, ז) "ויוציאה מחיקו והנה שבה כבשרו". פרש"י: "מכאן שמדה טובה ממהרת לבא ממדת פורענות, שהרי בראשונה לא נאמר 'מחיקו', ונצטרע רק בהוצאת ידו". והנה, הרי רואים אנו שאנשים בריאים נחלים רח"ל ברגע, ואילו רפואתם מתמשכת זמן רב. וכיצד מתיישב הדבר עם הכלל האמור? ואולי, ה'מדה טובה מרובה' לענין זה היא, שמאריכין להם זמן רב עד שהם נהיים חולים. ועוד יתכן, שיש כאלו שלא ראוים למצב שיתנהגו עמהם במדה טובה. ובאמת במדרש רבה (שמות ג, יג) כתוב, "מכאן

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3/1

הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ד
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הנוהג שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד לזמן רבנו תם - האם צריך להחמיר גם בנוגע לספירת העומר?

דקות, לשיטות השונות) לאחר ירידת גלגל השמש מתחת לאופק, וזמן זה מכונה 'שיטת הגאונים'; או שהוא בחלוף הזמן הנדרש להליכת ארבעה 'מיל' (בהתאם להנ"ל) לאחר ירידת גלגל השמש, וזמן זה מכונה 'שיטת רבנו תם'. והנוהג להחמיר כשיטת רבנו תם בנוגע למצוות דאורייתא, כגון בעשיית מלאכה במוצאי שבת, וספר ספירת העומר לפני זמן רבנו תם - ראוי שיחזור ויספור ללא ברכה לאחר זמן רבנו תם.

[שו"ע תפט, ב, משנ"ב טו, ושעה"צ כ; ביאורים ומוספים דרשו, 47]

הזמן הראוי לכתחילה לספירת העומר, הוא לאחר 'צאת הכוכבים'. ומי שספר בזמן 'בין השמשות' - בין שקיעת החמה לצאת הכוכבים, אשר ספק בידינו אם הוא יום או לילה - יצא ידי חובה; אך יש הסוברים שעליו לשוב ולספור לאחר צאת הכוכבים, ללא ברכה, משום שלדעת כמה ראשונים מצות ספירת העומר בזמן הזה היא מדאורייתא, וספק דאורייתא - לחומרא. וכידוע, ישנה מחלוקת בנוגע לזמן צאת הכוכבים, אם הוא בחלוף הזמן הנדרש להליכת שלושה רבעי 'מיל' (בין 13.5 ל-18

בתענית שחיובה מדרבנן - מדוע אסור לאכול בזמן 'בין השמשות' שהוא ספק לילה?

לקולא; אך למעשה, כיון שלדעת רבי יוסי זמן זה הוא בודאי יום, ועלינו אפוא להקל 'קולא' נוספת ולצדד שהלכה כרבי יהודה - יתכן שאין להקל שתי 'קולות' אף בספק דרבנן. ולכן, לדוגמה, לכתחילה אין לספור ספירת העומר בזמן בין השמשות, גם לדעת הסוברים שבזמן הזה המצוה היא מדרבנן; וכן אסור 'לשבור' את הצום לפני צאת הכוכבים אף בתענית שחיובה דרבנן.

[ביה"ל תפט, ה, ד"ה וכן; ביאורים ומוספים דרשו, 50]

בגמרא במסכת שבת, נחלקו תנאים בנוגע לזמן 'בין השמשות': לדעת רבי יהודה, אורך בין השמשות הוא כמשך הזמן הנדרש להליכת שלושה רבעי 'מיל' [בין 13.5 ל-18 דקות, לשיטות השונות] לפני 'צאת הכוכבים'. ולדעת רבי יוסי, זמן זה נחשב בוודאות ליום, ובין השמשות הוא 'כהרף עין' לאחרי, לפני תחילת צאת הכוכבים. ולדעת רבי יהודה, ניתן להקל במצוות דרבנן שזמנן בלילה ולקיימן במשך כל זמן בין השמשות, משום שספק דרבנן -

מה דינו של ציבור שטעה וקיים תפילת ערבית או ספירת העומר לפני השקיעה?

לאחר צאת הכוכבים, משום שלא ניתן לספור יום עשירי בעומר - למשל - ביום התשיעי; ואילו בתפילת ערבית, אין בגוף התפילה משמעות הסותרת לזמן שבו התפללו. ויש אומרים שאף ידי חובת תפילה לא יצאו, כיון שתפילת ערבית ביום אינה נחשבת לתפילה, ולמרות זאת לא הטריחו את הציבור לשוב ולהתפלל; ורק בספירת העומר חייבו אותם לשוב ולספור ביחידות לאחר צאת הכוכבים.

[שו"ע תפט, ב, משנ"ב יב, ושעה"צ טז; ביאורים ומוספים דרשו, 45]

ציבור שטעו והתפללו ערבית לפני 'פלג המנחה' (דהיינו, בתחילת 1.25/12 האחרון של היום), עליהם לשוב ולהתפלל תפילת ערבית בזמנה, אולם, אם התפללו לאחר פלג המנחה, אף אם דרכם להתפלל לאחר צאת הכוכבים, (כמנהג הנפוץ בימינו) - אין לחייב את המתפללים לשוב ולהתפלל תפילת ערבית בזמנה, משום 'טירחא דציבורא'. ברם, אם טעו וספרו ספירת העומר מבעוד יום, אף אם ספרו לאחר פלג המנחה, עליהם לשוב ולספור ספירת העומר בזמנה,

* החל מהיום השביעי בספירת העומר, יש להזכיר את מספר הימים ואת מספר השבועות; וטעם הדבר, משום שבתורה נאמר: "תִּסְפְּרוּ חֲמִשָּׁים יוֹם", וזוהי ספירת הימים; וכן: "שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפְּרוּ לָךְ", שהיא ספירת השבועות. מעיקר הדין יוצאים ידי חובת ספירת העומר בהזכרת מספר הימים והשבועות בלבד, אך נהגו להוסיף את המילה 'בעומר', בנוסח אשכנז, ו'לעומר', בנוסח ספרד ובנוסחאות שעל פי האריז"ל.

* בעת ספירת העומר, לכתחילה חובה לעמוד, והסמיכו הלכה זו על הכתוב: "שִׁבְעָה שָׁבָעַת תִּסְפְּרוּ לָךְ מִהַחֵל חֲרָמְשׁ בְּקָמָה" - "אל תקרי (=תקרא) בקמה, אלא בקומה", כלומר, בקומה מלאה - בעמידה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

כיצד ניתן להכשיר תנור חרס של חמץ לאפיית מצות?

את התנור לשם הכשרתו לפסח. והשניה - לצפות את קרקעית התנור בטיט; ולכתחילה יש לצפותו בטיט בעובי 'אצבע' (2.5-2 ס"מ, לשיטות השונות), אך בדיעבד התנור כשר אף כאשר עובי הציפוי פחות מאצבע. [שו"ע תסא, א, משנ"ב ג, וביה"ל ד"ה קרקע; ביאורים ומוספים דרשו, 5 ו'10]

תנור חרס ששימש לאפיית חמץ - ניתן להכשירו לאפיית מצות בשתי דרכים: האחת - להסיקו בחום גבוה, בצורה כזו שהגחלים 'ילכו' על פני כל קרקעית התנור, ויחממוהו את כד כן שאם יתחכם בו ברזל יינתזו ממנו ניצוצות; וכאשר מכשירים באופן זה, יש להסיק

הלוח היומי

י"ט בסיון | רבי יהודה ב"ר יעקב בן עטר זצ"ל מפאס, מרוקו

יארצייט:

תצ"ג: רבי יהודה ב"ר יעקב בן עטר זצ"ל מפאס, מרוקו
תרנ"ח: רבי שמואל ב"ר יהודה לייב מוהליבר זצ"ל
תש"ז: רבי מנחם נחום ב"ר דוד זצ"ל מסקווירא

לחיות באוצר המלך

כתב ה"חפץ חיים": אם היה איזה מלך פותח את אוצרו ביום שמחתו והיה מרשה לכולם ליקח ממנו, ברור שהיו הכל רצין ואפילו חגרין וחלשין במשענתם שבידם. וכן הוא בענייננו, השי"ת הוריד את אוצרו הנחמד הוא התורה והמצוות בעולם הזה והרשהו ליקח מהן כל מה שירצה, אשר אפילו פרט קטן אחד מהם הוא טוב מכל הפנינים שבעולם.
(חפץ חיים - שם עולם החזקת תורה פרק כ)

נשתדל לנצל כראוי את שהותנו כאן, באוצר המלך, ונשקיע את עיקר זמננו וכוחותינו לאסוף עוד ועוד מצוות

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il